

Overgenomen uit: Begijnhofkrant 26 (2009) 9- 10

De rozenkrans een vergeten gebedssnoer

Medewerkers Begijnhofmuseum

In katholieke kringen wordt in oktober het feest van de heilige maagd Maria van de Rozenkrans gevierd. Het Begijnhofmuseum stelde dan ook de rozenkrans voor als object van de maand in de oktobereditie van de **Nieuwsbrief van TRAM 41**.

Omdat u dit boeiende verhaal misschien gemist hebt, nemen we het artikel hier over en vullen het aan met wat extra informatie over dit voorwerp dat velen tegenwoordig niet meer kennen, laat staan nog dagelijks gebruiken zoals de begijnen eertijds.

In de christelijke wereld geldt oktober als de rozenkransmaand. Paus Pius V stelde 7 oktober in als officiële feestdag naar aanleiding van de overwinning van de christelijke alliantie op de Ottomaanse vloot in de haven van Lepanto (1571): Zie verder. Na hem benadrukten vele opvolgers het belang van het bidden van de rozenkrans door de gelovigen. Paus Leo XIII was het fanatiekst. Hij wijdde twaalf encyclieken aan de rozenkrans, waardoor hij de toepasselijke naam “rozenkranspaus” kreeg. Maria droeg bij vele verschijningen een rozenkrans en benadrukte de waarde van deze gebeden onder andere in 1917 in Fatima (Portugal). Ook de Turnhoutse begijnen hechtten veel belang aan de rozenkrans. In hun strenge gebedsschema eiste het gebruik een belangrijke plaats op. 's Morgens, 's middags en 's avonds moest een rozenhoedje worden gebeden, zodat de rozenkrans 's avonds volledig was.

Het bidden van de rozenkrans werd vooral gepropageerd door de orde der dominicanen. Zij leerden de gelovigen een meditatiemethode waarbij de mysteries van Christus worden overwogen door middel van het veelvuldig herhalen van het Weesgegroet.

Rozenkrans

Een rozenkrans of paternoster is een gebedssnoer dat gebruikt wordt bij het

bidden van het rozenkransgebed. Het bestaat uit vijf grote en vijftig kleine kralen. Elke tien kleine kralen (een tientje) worden gevolgd door één grote of één geïsoleerde kraal. Deze staan voor de tien “Weesgegroetjes” en één “Onze Vader”. Het snoer is een hulpmiddel om het aantal gebeden te kunnen tellen en om de gelovige de kans te geven zich beter te concentreren op het gedenken van de eigen gebedsintenties en van de vijftien geloofsgeheimen waarin het leven van Jezus vervat zit (de vijf blijde, vijf droevige en vijf glorievolle mysteries). Oorspronkelijk baden broeders in kloosters elke dag de 150 psalmen. Minder geletterde broeders die deze psalmen niet konden lezen, vervingen ze door gebedsformules waarin het Onze Vader een belangrijke plaats had. Vandaar de naam “Pater Noster” (Onze Vader) die het gebedssnoer kreeg. Veel later werd het verbonden aan Maria en volgde de naam rozenkrans. Elk weesgegroetje is een roos voor de rozenkrans van Maria. Deze rozenkrans is volledig nadat 150 gebeden (= driemaal het gebedssnoer) gebeden zijn. Eén keer het gebedssnoer rond bidden, heet een “rozenhoedje”.

De slag bij Lepanto

De slag bij Lepanto (7 oktober 1571) was één van de grootste zeeslagen uit de wereldgeschiedenis. Hij vond plaats in de buurt van Lepanto, nu bekend als de Griekse havenstad Navpaktos. De troepen van sultan Selim II vielen het oostelijke deel van de Middellandse Zee te verdrijven. Daarop vormden de Venetianen een alliantie met Paus Pius V en Filips II van Spanje. De alliantie verzamelde haar vloot en trof de Ottomaanse opponent op 7 oktober aan de Griekse haven. De slag duurde enkele uren, waarna de Turkse opperbevelhebber gedood werd en de tegenstander zich overgaf.

De slag bij Lepanto in 1571, waarbij de Turken werden verslagen door een christelijke vloot en waaraan ook de Maltezer Orde deelnam.

Gebedssnoer

De rozenkrans of paternoster zoals hij gekend is in de katholieke kerk, is niet exclusief verbonden aan dit geloof. De eerste gebedssnoeren werden teruggevonden bij het hindoeïsme. Daar worden ze “japa mala” genoemd. Meestal hebben ze 108 kralen. In het boeddhisme hebben ze dezelfde naam, maar met minder kralen. In het christendom werden ze voor het eerst gebruikt door de kerkvaders van de derde tot de vijfde eeuw. De katholieken en anglicanen hebben gebedssnoeren met 54 + 5 kralen. Bij de orthodoxen tellen ze er 100, ook al zijn er varianten met minder kralen. De lutherse bisschop Martin Lönnebo (Zweden)

bedacht een hedendaags alternatief op het gebedssnoer, de levensparels. Die zijn momenteel erg populair in protestantse landen als Nederland, Duitsland en Zweden. In de islam tenslotte hebben de “misbaha” of “tasbih” 99 kralen.

Medewerkers Begijnhofmuseum

Het “object van de maand” in het Begijnhofmuseum: een rozenkrans met een koperen ketting, glazen bolletjes, een zilveren kruis en een medaille in zilver. Datering: 20ste eeuw. Foto: Bram Luyts.

Bibliografie

Cultuurgeschiedenis van het Christendom. Derde deel. Het christendom in de branding, Brussel, Elsevier, 1950

Heidt, A.M.: Catholica 2. Informatiebron voor het katholieke leven, Hilversum, Stichting Catholica, 1968

Hendriks, E., Doensen, J.C. en Bocxe, W. (ed.): Encyclopaedie van het katholicisme. Deel III, Antwerpen, Uitgeverij 't Groeit, 1956

Van Autenboer, E.: 350 jaar broederschap van Onze-Lieve- Vrouw van de Rozenkrans